

Interview

‘Btw-stelsel is nodeloos complex en fraudegevoelig’

De Europese btw-richtlijn is ingewikkeld en fraudegevoelig en daarom al jaren aan hervorming toe. Omdat het een politiek precair onderwerp is, zal overeenstemming op EU-niveau niet op korte termijn worden bereikt, verwacht btw-adviseur Redmar Wolf.

Door ‘stom toeval’ rolde Redmar Wolf ruim twee decennia geleden de indirecte belastingen in. Na een studie rechten in Utrecht schreef hij zich op goed geluk in voor fiscaal recht in Amsterdam. ‘Ik had geen idee wat het precies inhield, maar het bleek een erg interessant vakgebied.’ Na het afronden van zijn studie in 1991 kon hij direct als btw-adviseur aan de slag bij advocatenkantoor Baker & McKenzie. Wolf viel met zijn neus in de boter. De voorbereiding op het opheffen van de binnengrenzen was namelijk in volle gang en daar hoorde een Europees btw-stelsel bij. Al ruim twintig jaar adviseert hij bedrijven over indirecte belastingen. Wolf is sinds 1 maart bijzonder hoogleraar op dit onderwerp aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Redmar Wolf ziet op korte termijn geen uniform Europees btw-stelsel ontstaan. ‘Het is lastig want met de inbreng van 27 lidstaten zal de regelgeving alleen nog maar complexer worden.’

Foto: Janneke Koorevaar

Al jaren wordt er door EU-lidstaten gepraat over hervorming van het Europese btw-stelsel. Waarom is hervorming nodig?

‘In 1993 werden de douanes opgeheven en gingen de slagbomen omhoog. Toen heeft men een overgangsstelsel ingevoerd. Hierdoor bestaat er een verschil tussen lokale leveringen, dus binnen een land, en intracommunautaire leveringen, tussen verschillende landen. Feitelijk gelden er twee verschillende btw-regimes in de Europese Unie. De bedoeling was dat dit overgangsstelsel na vijf jaar zou worden vervangen door een nieuw systeem, waarin het niet meer zou uitmaken of een ondernemer iets verkoopt aan iemand in Friesland of aan iemand in Vlaanderen. Maar die harmonisatie is halverwege om politieke redenen blijven steken.

‘Om alsnog van Europa één btw-gebied te maken, moeten de tarieven naar elkaar toe groeien. Daarnaast moeten de verschillende belastingdiensten onderlinge verrekeningen uitvoeren, zodat btw-geld dat bij de fiscus in de ene lidstaat binnenkomt, wordt overgemaakt naar de fiscus in een andere lidstaat. Het probleem is dat alle besluiten rondom belastingen op Europees niveau unaniem moeten worden genomen. Het is een precair onderwerp; er gaat veel geld om in indirecte belastingen. De afzonderlijke landen hebben dan ook steeds wel wat op voorstellen aan te merken waardoor grote stappen voorwaarts moeilijk te maken zijn.’

Verwacht u dat er op korte termijn concrete veranderingen komen met betrekking tot de vereenvoudiging van het Europese btw-stelsel?

‘De Europese Commissie ziet in dat het huidige systeem niet eeuwig houdbaar is. Het is nodeloos

complex en fraudegevoelig. Sinds twee jaar spant de Commissie zich in voor een discussie over de vraag hoe fundamentele wijzigingen door te voeren. Dat is lastig want met de inbreng van 27 lidstaten zal de regelgeving alleen nog maar complexer worden. Bovendien zien lidstaten de btw-heffing op intracommunautaire transacties niet als het grote probleem van deze tijd.

‘Ik verwacht meer van veranderingen op deelgebieden, zoals een uniforme aanmelding voor belastingplichtigen. Ondernemers die opereren binnen de EU, moeten zich in meerdere lidstaten registreren als ondernemer. In sommige landen gaat dat gepaard met veel administratieve lasten en iedere lidstaat hanteert ook nog eens eigen regels voor het doen van aangifte. Ik zie het als een uitdaging om de komende jaren antwoorden te zoeken op vragen als: hoe kunnen we het stelsel eenvoudiger en meer fraudebestendig maken? De oplossing hoeft niet altijd te liggen in wijziging van regelgeving, maar in meer aandacht voor de uitvoering. Denk aan het bevorderen van samenwerking tussen belastingdiensten, zodat zij gegevens met elkaar gaan uitwisselen om fraude te voorkomen. Misdadigers trekken zich ook niets aan van grenzen.’

Enkele jaren geleden bent u gepromoveerd op carrouselfraude. Hoe staat het inmiddels met de bestrijding daarvan?

‘Bij carrouselfraude kopen frauduleuze ondernemers goederen of diensten in uit een andere lidstaat, btw-vrij conform de EU-regels. De ondernemer verkoopt die vervolgens lokaal door, maar vraagt er wél btw voor. Zogeheten ploffirma’s verhandelen op die manier in korte tijd zoveel mogelijk goederen, innen de btw en smeren ’m dan. Voor de fiscus leidt carrouselfraude tot negatieve belastinginkomsten, er wordt namelijk btw teruggegeven die nooit is ontvangen.’

‘Het gaat om gigantische bedragen en daarom is carrouselfraude een continue bron van zorg. In Nederland is het redelijk onder controle, omdat de FIOD er al jaren gestructureerd aandacht aan besteedt. Andere EU-landen proberen het kaf van het koren te scheiden door meer administratieve verplichtingen voor ondernemers in te voeren. Ze maken het bonafide ondernemers moeilijker om te handelen, terwijl zij ook al worden geconfronteerd met oneerlijke concurrentie door malafide ondernemers. De fraudeurs willen alle omzet naar zich toe trekken en verkopen goederen desnoods met verlies, want hun winst zit in de btw.’

Landen vullen de Europese btw-richtlijn in naar eigen inzicht. Hoe doet Nederland het in vergelijking met andere landen?

‘Binnen de EU hanteert de Nederlandse Belastingdienst een vrij zakelijke aanpak en is redelijk servicegericht. Ondernemers worden in andere landen met allerlei administratieve verplichtingen opgezadeld. In Nederland probeert de Belastingdienst het de ondernemer zo makkelijk mogelijk te maken door aanmelding en aangifte zo eenvoudig mogelijk te maken.’

‘Als een goedwillende ondernemer een keer iets niet helemaal goed doet, bijvoorbeeld ten onrechte btw berekenen of ten onrechte juist niet, dan wordt hij niet meteen draconisch gestraft. Dat is in sommige lidstaten wel anders. Als je onjuist aangifte hebt gedaan, val je in andere EU-landen meteen onder het strafrecht.’

Auteur Ana Karadarevic

Loopbaan

Redmar Wolf (1966) studeerde Nederlands recht aan de Universiteit Utrecht en fiscaal recht aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. In 2010 promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit Groningen op carrouselfraude. Wolf werkt sinds 1991 voor Baker & McKenzie. Hij publiceert regelmatig artikelen in fiscale media over met name btw. Sinds 1 maart is hij bijzonder hoogleraar indirecte belastingen aan de VU, een leerstoel die gefinancierd wordt door het fonds Indirect Tax, een samenwerkingsverband tussen drie universiteiten, het bedrijfsleven en de Belastingdienst.